

SLOVENAČKI KOMPOZITORI U SRBIJI

DAVORIN JENKO, MIHOVIL LOGAR, ZLATAN VAUDA

ANICA SABO

V Srbiji je bilo v drugi polovici 19. stoletja veliko pozornosti posvečeno umetnosti, enemu od podpornih stebrov razvoja države in oblikovanja narodne identitete. Takrat je v Beograd prišel Davorin Jenko. Z raznovrstnimi prizadevanji na številnih področjih glasbenega življenja v Srbiji je stkal kulturne vezi med slovenskim in srbskim narodom. Poleg dejavnosti Davorina Jenka je bilo opazno tudi delovanje Mihovila Logarja in Zlatana Vaude. Vsi trije so bili v prvi vrsti skladatelji, delovali pa so tudi na drugih področjih (zborrowodstvo, različne oblike pedagoškega dela in izjemno obsežno organizacijsko-družbeno delovanje). Ključne besede: slovenski skladatelji, Davorin Jenko, Mihovil Logar, Zlatan Vauda, kulturne vezi, zbor.

As a mainstay of the country's development and the shaping of national identity, art was given a great deal of attention in Serbia in the second half of the nineteenth century. This was the time when Davorin Jenko came to Belgrade; by participating in many areas of Serbian music life, he worked to establish cultural links between Slovenia and Serbia. In addition to Davorin Jenko, this article addresses the work of Mihovil Logar and Zlatan Vauda. Alongside composing as their primary occupation, it examines other aspects of their engagement such as work with choirs, various forms of teaching, and extensive involvement in organizing events and social activities.

Keywords: Slovenian composers, cultural links, choir.

Slovenački muzičari različitog profila – kompozitori, dirigenti, instrumentalisti, pevači – ostavili su vidljiv trag u kulturnom životu Srbije. U ovom radu sagledava se delatnost trojice kompozitora – Davorina Jenka (1835–1914), Mihovila Logara (1902–1998) i Zlatana Vaude (1923), koji su, delujući u različitim društveno–istorijskim okolnostima, bitno uticali na tokove muzičkog života u Srbiji. Celokupna delatnost ovih autora sagledava se na tri nivoa: 1. pojedinačni stvaralački opusi; 2. razgranat pedagoški rad; 3. intenzivne i veoma raznorodne organizacione aktivnosti vezane za muzički život prestonice.

U drugoj polovini devetnaestog veka u Srbiji umetnosti se, kao jednom od oslonaca razvoja države i oblikovanja nacionalnog identiteta, poklanjala velika pažnja. To je period kada u Beograd dolazi Davorin Jenko (1865) i svojim višestrukim angažovanjem na brojnim područjima muzičkog života Srbije uspostavlja kulturne veze između dva naroda koje, kroz različite oblike saradnje, traju do danas. Krajem druge decenije prošlog veka u Beograd stiže Mihovil Logar (1927). Svoje stvaralaštvo i pedagoški rad (bio je dugogodišnji profesor Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu) Logar u celini vezuje za glavni grad Srbije. Na dolazak Zlatana Vaude u Srbiju uticale su složene prilike u Sloveniji početkom Drugog svetskog rata. Kao kompozitor i dirigent posebno se angažovao u radu sa mladima. Danas sa porodicom živi u Beogradu.

Pojedinačni stvaralački opusi Jenka, Logara i Vaude (kako su ih u Srbiji oslovljavali) poseduje sasvim ličnu i prepoznatljivu muzičku poetiku. Istovremeno, moguće je među njihovim delima naći i pojedine srodne elemente. Svim autorima veoma je blizak ljudski glas kao izvor inspiracije i medij izražavanja (horovi, solo pesme, kamerne ansambli sa glasom, opere, kantate). U mnogim delima iz njihovog opusa veoma je vidljiva veza sa folklornom tradicijom zemlje iz koje su potekli, ali i one u kojoj su živeli i radili. Možda posebno treba podvući lakoću sa kojom su stvarali svoja dela i komunikativnost njihove muzike, što se u zapisima muzičke kritike i u stavovima stručne publike uvek posebno ističe.

DAVORIN JENKO

U drugoj polovini devetnaestog veka, kada u Srbiji umetnička muzika tek počinje svoj život, najveća podrška njenom razvoju bili su muzičari nesrpskog porekla, posebno Česi, i to kao pedagozi, kompozitori i reproduktivni umetnici. Među njima, prema istorijskoj ulozi ali i obimu angažovanja, posebno mesto pripada Davorinu Jenku (primer 1), koji je najveći a ujedno i najznačajniji deo svog rada vezao za Srbiju (1865–1910).

Rođen je u Dvorju kod Kranja (9. novembra). Već kao gimnazijalac u Ljubljani i Trstu privatno uči muziku. Boravak u Beču, gde započinje studije prava, omogućava mu susret sa krugovima panslavističke orijentacije, što će dati pečat njegovom životu i radu. Za vreme studija vodio je hor Slovenačkog pevačkog društva (1859–1862) i

Davorin Jenko

za njih napisao svoje prve horove patriotskog sadržaja. Najpoznatiji je *Naprej zastave slave*, koji postaje i nezvanična slovenačka himna, a sada je himna slovenačke vojske.

Na preporuku Kornelija Stankovića (1863) dolazi u Pančevo za horovodnju Srpskog crkvenog pevačkog društva, a nedugo zatim prelazi u Beograd, gde 1865. preuzima mesto dirigenta Beogradskog pevačkog društva, koje vodi do 1877. godine. Istovremeno, bio je i kapelnik Narodnog pozorišta u Beogradu (1871–1902). U jednom periodu boravio je i u Pragu, radeći na svom usavršavanju iz kompozicije (1869–1870). Posle 1902. (kada odlazi u penziju) napušta javnu umetničku delatnost, a 1910. vra-

ća se u Ljubljani, gde je i preminuo (25. novembra 1914). O tome koliko je cenjen kao muzičar govori i njegovo članstvo u Srpskom učenom društvu (1869),¹ Srpskoj kraljevskoj akademiji (1888) i počasno članstvo u Glazbenoj matici u Ljubljani. „Jenko je u srpskom muzičkom životu ostavio znatan trag kao horski, a zatim i pozorišni dirigent, organizator i vaspitač orkestra u Narodnom pozorištu – a sve to u vereme između smrti K. Stankovića i pojave J. Marinkovića i S. Mokranjca, kada sem Jenka Beograd nije imao niti jednog kvalitetnog muzičkog stručnjaka“ (Peričić 1969: 143).

Njegovo kompozitorsko stvaralaštvo oslanja se na dela čeških kompozitora i tradiciju nemačkog ranog romantizma. Davorin Jenko daje poseban doprinos razvoju komada sa pevanjem. Napisao je muziku za oko 90 pozorišnih komada. Izdvajaju se *Vračara* (1882), koja se ujedno smatra prvom srpskom operetom, i *Đido* (1890), komad koji se najduže zadržao na repertoaru. Najuspelijim se smatra komad *Pribislav i Božana* (1894), i on se može porediti sa operama K. M. Vebera (Weber). Jenko se

Faksimil rukopisa dueta *Zujite strune*, iz komada sa pevanjem *Izbiračica*.

¹ Zanimljiv je podatak da je Davorin Jenko postao član Srpskog učenog društva 6. februara 1869. godine, dok još nije bio srpski već austrijski podanik. Molbu za srpskog podanika podnosi 30. septembra 1869. godine, a ona je prihvaćena 22. novembra, nakon polaganja zakletve.

smatra i utemeljivačem srpske simfonijske muzike. Izdvajaju se uvertire: *Kosovo* (1872), u to vreme, ali i danas, veoma često izvođena, *Milan* (1873), *Srpkinja* (1888) i *Aleksandar* (1902). Pored ove dve, svakako najznačajnije oblasti svog delovanja, napisao je i veliki broj horova, znatan broj solo pesama (brojne obrade narodnih pesama za glas i klavir), dueta (primer 2), koračnica, fantazija, plesova i crkvenih kompozicija (Marinković 2009).

Navedene aktivnosti i nesumnjivi rezultati njegovog delovanja u Srbiji ipak se najvidljivije prepoznaju u činjenici da je himnu Srbije *Bože pravde* na stihove Jovana Đorđevića komponovao Slovenac Davorin Jenko. Pesma je komponovana 1872. za komad sa pevanjem *Markova sablja*, kao njen finalni deo. Komad je naručen za proslavu punoletstva Milana Obrenovića. Premijerno je izveden 10. avgusta u Narodnom pozorištu, a pesma *Bože pravde* brzo je postala popularna i omiljena. Na istom mestu (u Narodnom pozorištu) prilikom proglašenja Kraljevine (22. februara 1882) pevana je kao državna himna.² Nakon smene dinastija 1903. godine, bilo je pokušaja da se dođe do druge himne putem konkursa, ali oni nisu urodili plodom,³ tako da je Kralj Petar Karađorđević 1909. godine izdao ukaz o prihvatanju pesme *Bože pravde* za himnu.⁴ Formiranje Kraljevine SHS (1918), a potom i događaji tokom Drugog svetskog rata (zasedanje AVNOJ-a 1943) i stvaranje SFRJ donosili su i promene himne.⁵ Nakon raspada SFRJ 1991. započinje dugogodišnja parlamentarna rasprava o državnim simbolima Srbije, a svečana pesma *Bože pravde* za himnu je proglašena avgusta 2004. godine.

MIHOVIL LOGAR

Septembra 1927. godine Mihovil Logar prispeo je u Beograd, istinski i duboko se vezao za njega i tu ostao do kraja života.

Prvi kontakt sa prestonicom sam Logar ovako je opisao:

*dolazio sam Dunavom preko Bratislave; bilo je jesenje veče; pristanište
mračno; drvenim stepenicama popeli smo se gore, ulice kaldrmisane,*

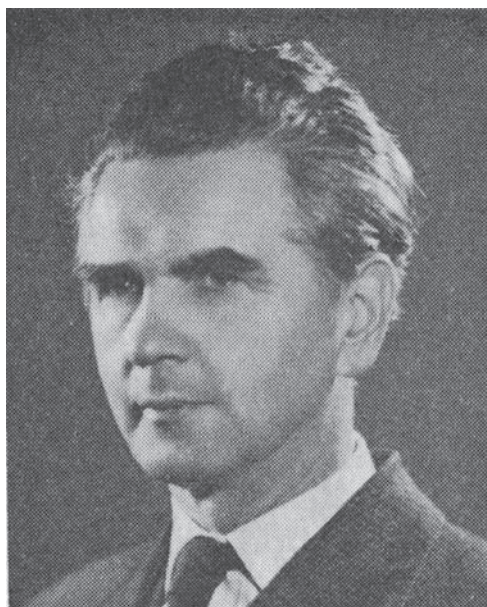
² Za tu priliku autor teksta uneo je potrebne izmene. Pojedini delovi teksta su izostavljeni, dopisani ili izmenjeni (umesto knezu pevalo se kralju), i na taj način nastala je srpska himna.

³ Na konkursu je izabrana pesma Alekse Šantića *Bože, na polja zemlje ove*. S obzirom na to da ona nikada nije bila široko prihvaćena, sam autor je zahtevao njeno povlačenje.

⁴ U vezi sa ovim podatkom treba obratiti pažnju na sledeće: „Na Internetu se, međutim, često nalazi podatak da je pesma *Bože pravde* proglašena za himnu 1904. godine. Greška nastaje pogrešnim povezivanjem podataka o objavljivanju konkursa i izboru Šantićeve himne sa budućim izborom (1909. godine) Jenkove/ Đorđevićeve pesme *Bože pravde*“ (Marinković 2009: 47).

⁵ Nastankom Kraljevine SHS 1918. godine, tri združene svečane pesme – srpska *Bože pravde*, hrvatska *Lijepa naša* i slovenačka *Naprej, zastava slave* bivaju prihvaćene kao nova himna. Uz zvaničnu himnu i pesma *Oj, Sloveni* (sa sveslovenski orijentisanim tekstom, koja je inače i zvanična himna Poljske od 1926.) sve se češće pojavljuje u izdanjima svečane pesme. Na zasedanju AVNOJ-a 1943. proglašna je nova himna *Hej, Sloveni*, koja postaje i zvanična himna posleratne Jugoslavije.

neravne. Grad neobičan, naročito posle boravka na Zapadu, posle Praga i Italijanskih gradova; i soba i kuća u kojoj sam se smestio, kasnije i gradske ulice, pa i neki ljudi u ritama sa sekirama i testerama na leđima, koji su stalno krstarili ulicama, sve me je to duboko oneraspoložilo; najradije bih se vratio u Prag ...“ (...) Onda se desilo ono što neminovno u tom gradu svakoga snalazi: kontakti sa žiteljima postali su sve prisniji, srdačniji, otvoreniji, razdragani – najedanput imao sam ono što mi je dugo nedostajalo, ono što svaki od nas traži u životu: prijateljstvo, širokogrudost, otvoreni svi domovi u svako doba dana, prijatnost i topao doček u svakom ambijentu. (Karakaš 1968: 112)

Mihovil Logar

Mihovil Logar, poreklom Slovenac, rođen je u Rijeci (6. oktobra 1902), a svojim životom i radom u potpunosti se vezao za srpsku muziku. Zato i ne iznenađuje što se on u pojedinim muzičkim leksikonima određuje kao „srpski kompozitor, rođen u Hrvatskoj, po nacionalnosti Slovenac“ (Pavlović 2008: 109). On sam je rado isticao da je „Beograd njegov drugi zavičaj“ (Karakaš 1968: 113), odnosno „da je postao Beograđanin, a da je Beograd postao deo njega“ (Jakšić 1977: 5).

Široko i temeljno obrazovanje stiče kod uglednih pedagoga u Pragu – na Državnom konzervatorijumu kod K. B. Jiraka i u Majstorskoj školi J. Suka. Njegov dolazak u Beograd na mesto profesora klavira i teorijskih predmeta, najpre u Muzičkoj školi (sadašnja škola „Mokranjac“), a potom i u Srednjoj muzičkoj školi pri Muzičkoj akademiji (1940), značajno je doprineo podizanju nivoa muzičkog školstva u Srbiji. Nakon Drugog svetskog rata izabran je najpre za vanrednog (1945), a potom i redovnog (1955) profesora kompozicije na Muzičkoj akademiji, danas Fakultetu muzičke umetnosti.

Njegov opus veoma je obiman (preko dve stotine dela) i obuhvata gotovo sve muzičke žanrove (opera, balet, simfonijska muzika, koncerti, kantate, kamerna i klavirska muzika, solo pesme). Pripadnik je takozvane „praške grupe“ kompozitora, koja za razvoj srpske muzike ima ogroman značaj. Ova grupa kompozitora, među kojima su i Ljubica Marić, Stanojlo Rajičić, Milan Ristić, Vojislav Vučković i Dragutin Čolić, obeležila je početak veoma intenzivnog profesionalnog razvoja muzičkog života Srbije. U okviru te grupe Logar je u celosti očuvao posebnost i prepoznat-

ljivost muzičkog iskaza. Njegova dela su, poput karaktera samog autora, obeležena vedrinom i optimizmom. U njima dolazi do izražaja Logarov smisao za humor i grotesku. Duhovitost u melodiji, razigranost ritma i specifična orkestraciona rešenja čine Logarovu muziku prepoznatljivom, dopadljivom i originalnom.⁶ Obeležavajući stogodišnjicu njegovog rođenja Katedra za muzikologiju Fakulteta muzičke umetnosti upriličila je naučni skup i izdala studiju koja već svojim naslovom *Allegro giocoso* (podrazumeva se – i celokupnim sadržajem) ukazuje upravo na ove odlike Logarove muzike.

Posebno treba istaći da Mihovila Logara generacije pamte po *Pesmi Beogradu* koja je bila višedecenijski zaštitni znak informativnih emisija Radio–Televizije Beograd.⁷

ZLATAN VAUDA

Kompozitor i dirigent Zlatan Vauda rođen je 14. januara 1923. godine u Šmarijeti (danas Pernice) blizu Maribora. Početkom Drugog svetskog rata (1941) zajedno sa porodicom napušta Sloveniju i utočište nalazi najpre u Gruži, a potom u selu Stanovo kod Kragujevca.

Dolazak u Srbiju pod veoma teškim okolnostima ostavio je dubok trag na život i stvaralaštvo Zlatana Vaude. Stradanja koja je doneo ratni vihor preživeo je samo čudnom igrom slučaja. O tome sam govori:

Kragujevac 21. oktobar 1941. godine. Datum velike tragedije! Mnogo ljudi je dan ranije bilo odvedeno u topovske šupe a zatim izvedeno na streljanje. Komanda je bila surova i jasna. Levo u stroj za streljanje, desno na sedenje. Ja ispadoh desni. Tri akorda ($c^1 g^1 c^2 e^2 - d^1 gis^1 d^2 fis^2 - es^1 a^1 d^2 fis^2$) koja sam tada zapisao, ostala su trajno utisnuta u meni, a samim tim i u mojoj muzici i na mnogo načina, simbolično i suštinski obeležila moj život i rad. (Sabo 2003: 33)

Prva znanja vezana za muziku i muziciranje dobija u krugu porodice, a komponovanjem i dirigovanjem počeo je da se bavi tokom rata. Studije na Muzičkoj akade-

⁶ Spisak najznačajnijih dela: *Opere: Četiri scene iz Šekspira* (1931), *Sablazan u dolini Šentflorjanskoj* (1938), *Pokondirena tikva* (1954), *Četrdeset prva* (1959); *Kantate: Plava grobnica* (1934), *Pjesma na vrelu* (1939), *Vatra* (1959); *Orkestarske kompozicije: Vesna*, simfonijska poema (1931), *Rondo-uvertira* (1936), *Dundo Maroje*, uvertira (1936), *Kosmonauti*, koncertna uvertira (1962), *Sinfonia italiana*, trostavna simfonija (1964); *Svite: Primorje* (1962), *Prolećne slike* (1962); *Pet gudačkih kvarteta nastalih u periodu 1926–1936*; *Balet: Zlatna ribica* (1950); *Ciklusi solo pesama: Legenda o Marku* (1936), *Šestnaest rumenih proječa-Pesme za Anitu*, *Granada od Samarkanda* (1963), *Tri pesme Endre Adija* (1978); *Koncerti: Koncert za violinu u h-molu* (1954), *Concerto mordente*, za violinu i orkestar (1968), *Koncert za violončelo*, za mali gudački orkestar i kvintet duvača (1971), *Dvostruki koncert za klarinet i rog* (1967), *Partiti concertante*, za duvački kvintet i gudački orkestar (1969).

⁷ Ova, svojevremeno veoma poznata i popularna pesma u široj javnosti je poznata i pod nazivom *Beograde Beograde* ili *Himna Beogradu*.

Zlatan Vauda

miji upisuje 1947. godine u klasi profesora Marka Tajčevića. Nakon okončanja studija usavršavao se na letnjim kursevima kod Hansa Svarovskog (Swarowski) i Hansa Jelineka (Jelinek). U tim kontaktima upoznaje avangardna stremljenja i dodekafoniju, ali ih u svom stvaralaštvu ne primenjuje. Njegova dela odaju spontanost stvaralačkog procesa koji se temelji na jasnim i preglednim melodijskim linijama, iznijansiranom odnosu prema ritmu i stalnoj potrazi za ličnim harmonskim izrazom. Njegov opus broji blizu 300 dela, među kojima su najbrojnija horska.⁸ Drugo, veoma značajno polje stvaralaštva Zlatana Vaude obuhvata veliki broj kamernih dela.⁹ Od simfonijskih dela posebno se izdvaja Koncert za klarinet

i orkestar, kojim je 18. januara 1960. godine u Beogradu dirigovao Zubin Mehta.¹⁰ Tvorac je i veoma uspele dečije opere *Ježeva kućica* na tekst Branka Čopića, koja je u vreme kada je nastala bila veoma popularna.

Više od tri decenije (1952–1986) bio je dirigent i pedagog dečijeg hora RTB. Repertoar hora tada je obuhvatao veliki broj dela domaćih i stranih autora i daleko premašivao standardne okvire dečijeg muziciranja.¹¹ Pored obaveza u pripremanju radio emisija, hor je učestvovao u operama koje su se izvodile na sceni Narodnog pozorišta u Beogradu. Od brojnih oblasti delovanja, Zlatan Vauda je najveći doprinos razvoju muzike i muziciranja dao kao vokalni pedagog, o čemu možda najbolje svedoče njegove stručne studije namenjene radu sa horom pod nazivom *Vokalize*. Prema zapisu recenzenta Konstantina Babića „zbirka *Vokalize* će biti velika pomoć nastavnicima i horovođama. Kolika je to pomoć i kakvu vrednost imaju ove vokalize znaće sigurno i buduće generacije“ (Vauda 2006: 4).

⁸ Napisao je oko 70 dečijih horova, gotovo isto toliko raznovrsnih aranžmana narodnih pesama, kao i veliki broj mešovityh horova.

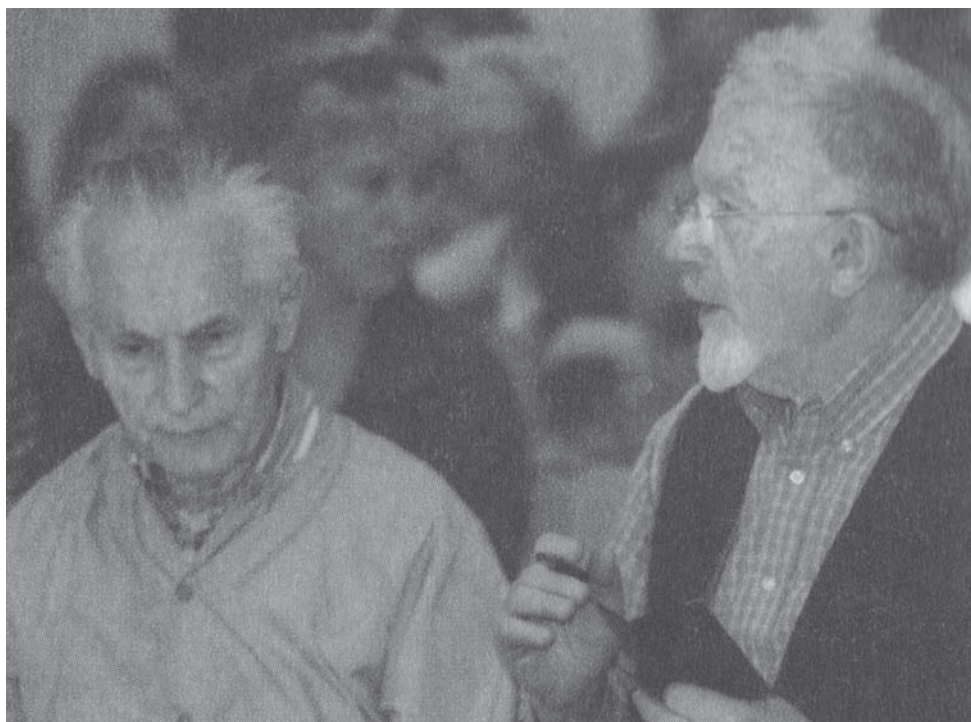
⁹ Neki od najznačajnijih su: *Pastele I i II* za duvački kvintet, *Seanse I, II i III* za klavirski trio, od kojih je poslednja sa glasom, šest gudačkih kvarteta, *Dijalog* za obou i violončelo. *Aforizmi* za klarinet, *Sonata brevis* za klarinet i klavir, brojne solo pesme i više ciklusa za glas i klavir. *Pokošeni osmesi* na stihove kineske poezije za glas i duvački kvintet predstavlja posebno atraktivno i zanimljivo delo.

¹⁰ Treba istaći da je solističku deonicu tumačio ugledni klarinetista Ernest Ačkun (Hrastnik, 27. 03. 1930 – Beograd 28. 09. 2001), takođe Slovenac po rodu, dugogodišnji profesor kamerne muzike Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu i solista Beogradske filharmonije.

¹¹ Na programu hora nalazila su se i značajna vokalno-instrumentalna dela: *Pasija po Mateju* J. S. Baha (Bach), *Prolećna simfonija* i *Ratni Rekvijem* B. Britna (Britten), *Pasija po Luki* Pendereckog.

Kao izuzetno dobar poznavalac horskog stvaralaštva, posebno stručan kada su u pitanju dečiji horovi, bio je redovno član žirija na svim prestižnim takmičenjima i saradivao je sa Konstantinom Babićem (1927–2009), kompozitorom i teoretičarem, dugogodišnjim profesorom FMU u Beogradu. Na svečanoj promociji knjige, kompozitor Slobodan Atanacković ovako je počeo svoj govor o Zlatanu Vaudi : „Ni tišeg sagovornika ni glasnijeg govornika“, što je najkonciznije, ali najistinitije određenje njegove ličnosti. Dobitnik je brojnih nagrada Udruženja kompozitora Srbije, Vukove nagrade za celokupno životno delo kao kompozitor, dirigent i pedagog, kao i posebnog priznanja Ministarstva za kulturu Republike Srbije za umetničke zasluge.

Svemu navedenom potrebno je dodati još nekoliko zapažanja. Ime Davorina Jenka upisno je na spomen–tabli, koja stoji na ulazu Fakulteta muzičke umetnosti u Be-

Konstantin Babić i Zlatan Vauda kao članovi žirija.

ogradu, posvećenoj „kompozitorima, prvim trudbenicima i organizatorima muzičke kulture u šumadijskim stranama“, pored imena Kornelija Stankovića, Josifa Marinkovića i Stevana St. Mokranjca. Jedna muzička škola u Beogradu (osnovana 1953. godine) nosi njegovo ime.

U nedavno objavljenoj ediciji poštanskih maraka *Velikani srpske klasične muzike*, među osam odabranih kompozitora (Kornelije Stanković, Josif Marinković, Petar Ko-

njović, Stevan Hristić, Miloje Milojević, Ljubica Marić, Vasilije Mokranjac), nalazi se i ime Mihovil Logar. Sve navedeno ukazuje na to da se u Srbiji profesionalno korektno, a ljudski toplo i dostojanstveno vodi briga o delu Jenka, Logara i Vaude.

Spomen ploča na vratima FMU u Beogradu sa imenom Davorina Jenka i poštanska marka sa likom Mihovila Logara.

LITERATURA

- Jakšič, Đura
1977 Mihovil Logar – pola veka u Beogradu. *Pro musica* [Beograd] 91: 4–5.
- Karakaš, Branko
1968 Razgovor sa kompozitorom Mihovилоm Logarom. *Pro musica* [Beograd] 38: 112–114.
- Marinković, Sonja
2009 *Istorija srpske muzike*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Pavlović, Mirka
1992 *Поводом деведесетог рођендана једног Београђанина*. Beograd: Udruženje kompozitora Srbije [Preuzeto iz 2008. *Allegretto giocoso: Svaralački put Mihovila Logara*. Beograd: Fakultet muzičke umetnosti Katedra za muzikologiju].
- Peričić, Vlastimir
1969 *Muzički stvaraoci u Srbiji*. Beograd: Prosveta.
- Sabo, Anica
2003 Tri akorda Zlatana Vaude. *Novi zvuk* [Beograd] 23: 28–33.
- Vaуда, Zlatan
2006 *Vokalize*. Beograd: Dečiji kulturni centar Beograd.

SLOVENIAN COMPOSERS IN SERBIA:
DAVORIN JENKO, MIHOVIL LOGAR, ZLATAN VAUDA

A number of Slovenian musicians working in various fields (as composers, conductors, instrumentalists, and singers) have left a visible mark on Serbia's cultural life. This article examines the activities of three composers—Davorin Jenko, Mihovil Logar, and Zlatan Vauda—who each worked in different socio-historical circumstances and greatly influenced the course of Serbian music life. Their overall activity is analyzed at the level of their compositions, teaching, and involvement in Belgrade's music life.

As one of the mainstays of the national development and the shaping of national identity, art was given a great deal of attention in Serbia in the second half of the nineteenth century. This was when Davorin Jenko arrived in Belgrade (1865) and, with his participation in many areas of Serbian music life, helped establish cultural links between Slovenia and Serbia. These links have been maintained since then through different forms of collaboration. Mihovil Logar came to Belgrade from his music studies in Prague in the late 1920s, and Zlatan Vauda's move to Serbia at the outbreak of the Second World War was prompted by very complicated circumstances in Slovenia.

All of these artists were drawn to the human voice as a source of inspiration and a medium of expression (in choirs, songs, vocal chamber ensembles, operas, and cantatas). Many of their compositions show a striking connection not only with Slovenian folklore tradition, but also with Serbian tradition. Special emphasis should be placed on the ease with which they created their compositions and the communicativeness of their music, which is invariably

highlighted in the writing of music critics and observations by the professional community. Davorin Jenko left a strong mark in Serbian music life as a choral and theater conductor and as a planner and instructor at the National Theater Orchestra, all of which he accomplished in between the death of Kornelije Stanković and the emergence of Josif Marinković and Stevan Mokranjac, when, except for Jenko, Belgrade did not have a single top-quality music expert. Davorin Jenko contributed significantly to the development of musical theater. The extent of his work in Serbia is clearly seen in the fact that a Slovenian, Davorin Jenko, composed the Serbian national anthem “Bože pravde” (God of Justice) to the lyrics of Jovan Đorđević. In 1909, King Petar Karađorđević issued a decree adopting the song “Bože pravde” as the national anthem. The formation of the Kingdom of Serbs, Croats, and Slovenians, and subsequently the events during the Second World War and the founding of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, resulted in changes to the anthem. Following the dissolution of Yugoslavia in 1991 there were several years of parliamentary debate on Serbia’s national emblems, with the song “Bože pravde” eventually being adopted as the national anthem in August 2004.

By virtue of his life and work, Mihovil Logar became intrinsically linked to Serbian music. It comes as no surprise then that some music encyclopedias classify him as a Serbian composer of Slovenian descent born in Croatia. He himself was happy to point out that Belgrade was his second hometown. This composer’s output is very extensive (over two hundred works) and incorporates almost all musical genres (opera, ballet, symphonic music, concerts, cantatas, chamber and piano music, and songs). He belonged to the Prague Group of composers, which was of monumental importance to the development of Serbian music. Much like the nature of Logar himself, his works are marked by cheerfulness and optimism. They fully express Logar’s sense of humor and his flair for the grotesque. The humor of the melody, the playfulness of the rhythm, and the specific performances all make Logar’s music familiar, likeable, and original. On the occasion of the centenary of his birth, the Department of Musicology at the Faculty of Music organized a symposium and published a study whose very title “Allegro giocoso” (and content, naturally) alludes to these characteristics of Logar’s music. Here it should be pointed out that several generations of people remember Mihovil Logar by his “Pesma Beogradu” (Song to Belgrade), which for decades was a trademark of news programs from Radio Television Belgrade.

The composer and conductor Zlatan Vauda fled Slovenia with his family at the beginning of the Second World War (1941) and found refuge in Serbia. He survived the atrocities of war by pure chance. For over three decades he was the conductor and instructor of the Children’s Choir of Radio Television Belgrade. At that time the choir’s repertoire included a large number of works by Yugoslav and international composers and more than surpassed the standard framework of children’s music-making. He was also a regular jury member for all prestigious choir competitions.

Davorin Jenko’s name is inscribed on the entrance to the Faculty of Music in Belgrade. Jenko’s name can be found on the plaque commemorating the “composers, pioneers, and

first promoters of musical culture in the Šumadija region,” alongside those of Kornelije Stanković, Josif Marinković, and Stevan Stojanović Mokranjac. A music school in Belgrade (1953) bears his name. Mihovil Logar is featured in a recently published stamp series called “The Greats of Serbian Classical Music” among eight selected composers (with Kornelije Stanković, Josif Marinković, Petar Konjović, Stevan Hristić, Miloje Milojević, Ljubica Marić, and Vasilije Mokranjac). Serbia is taking proper professional, positive, and dignified care of the work of Jenko, Logar and Vauda.

Mr. Anica Sabo, Fakultet muzičke umetnosti,
Univerzitet umetnosti u Beogradu, Srpskih
vladara 50, 11000 Beograd, Srbija, isabo@sbb.rs